

БЕЛАРУСКИ УНИВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦКОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА
БЕЛАРУСКАГА ОРДЗНА ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНAGA СЦЯГА ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕNІНА

ПРАЛЕТАРЫ ўсіх краін, яднайцеся!

1981

19

ЛЮТАГА

ЧАЦВЕР

№ 7 (1307)

Выходзіць раз

у тыдзень.

Цана 2 кап.

МАНАГРАФІЯ

доктара хімічных навук, прафесара Вольгі Раманаўны Скараход «Хімічны аналіз», у якой разгледжаны тэорыя і прынцыпавыя асновы сучасных метадаў хімічнага аналізу, выпушчана нядыўна выдавецтвам БДУ. Кніга адрасуецца выкладчыкам, навуковым супрацоўнікам, усім, хто цікавіцца метадамі хімічнага аналізу.

С. ІВАНОВА.

ПЛЁННА І ЦІКАВА

прайшло пасяджэнне вучэбнага аддзела парткома БДУ з удзелам члену савета куратораў, прадстаўнікоў партыйных бюро факультэтав і супрацоўнікаў бібліятэкі універсітэта. Абмеркавана пытанне аб работе куратораў. Зацверджаны праект «Палаажніні аб кураторы вучэбнай групі».

В. ЯКУШКА.

3 СЯБРОЎСКІМ

ВІЗІТАМ

наш універсітэт наведала дэлегацыя ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці Кішынёўскага ордзна Працоўнага Чырвонага Сцяга дзяржаўнага універсітэта імя У. І. Леніна ў саставе народнага ансамбля танца «Стругаш» і народнага аркестра малдаўскай музыкі. Госці выступілі з трывалым канцэртамі, пабывалі на экспазыцыі «Крыжаніка», наведалі Курган Славы, мемарыяльны комплекс «Хатынь», а таксама музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і домік першага з'езда РСДРП, удзельнічалі ў экспкурсіі па гораду.

У. МАКАРЭВІЧ,
дирэктар студэнцкага клуба.

ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ

Міністэрства вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукцыі СССР, ЦК галіновага прафсаюза і ЦС ДСТ «Буравеснік» узнагароджаны спартыўна-аздараўленчы лагер універсітэта па выніках усесаюзнага агляду за 1980 год.

М. ЛАХВІЧ.

ПЕРШАЕ МЕСЦА

з уручэннем ганаровых грамат за лепшую арганізацыю ўмоў працы, быту і адпачынку студэнтаў прысуджана Белдзяржуніверсітэту імя У. І. Леніна рашэннем презідыума Мінскага аўтакома прафсаюза работнікаў асветы, вышэйшай школы і наўуковых установ.

С. ЛЫСКАВЕЦ.

**ОТВАГА ДЕДОВ
І ОТЦОВ-
В СЕРДЦАХ
МУЖАЮЩИХ
СЫНОВ.**

СЛАВА

**ІХ ПОДВИГОМ
ЗАРЕНО
ГРЯДУЩЕЕ,
ЧТО НАМ ДАНО!**

САВЕЦКАЙ АРМІІ І ВАЕННА-МАРСКОМУ ФЛОТУ!

● ДАРОГАМІ СЛАВЫ

Дакрананне да подзвігу

МАРШРУТ нашага зорнага паходу пралягаў праз тэрыторыю Бярэзінскага запаведніка: Бягомль — Бярэзіна — Атрубок — Бедзіна — Дамжарыцы — Пастрэжка — Палік — Барань. Усю группу (у састаў яе ўваходзілі студэнты ФПМ і фізфака) зачаравала непаўторная прырода запаведніка — густыя лясы, праз якія даволі цяжка было ісці на лыжках; вядомае возера Палік у зімовым убранні...

Недалёка ад вёскі Атрубок мы наведалі зімовы лагер партызанскай брыгады Ленінскай, які захаваўся да сённяшніх дзён. Кожны з нас змог да-

кладнай уяўіць, у якіх умовах жылі і змагаліся партызаны больш за 35 гадоў назад. А жыхары вёскі Бедзіна, у якой мы начавалі, многа і падрабязна расказали аб партызанская брыгадзе, аб тым, як насельніцтва ўсім, чым магло, дапамагала ёй.

Запомніўся і прыпынак у Дамжарыцах. Нам вельмі спадабаліся мясцовая школа і яе вучні-старшакласнікі, з якімі мы правілы чарговую на маршруце гутарку аб нашым універсітэце. Акрамя таго, мы наведалі мясцовы музей прыроды і вальеры з прадстаўнікамі фауны запаведніка.

У Пастрэжку мы прыйшли з

мэтай убачыць мемарыяльны комплекс партызанскай славы. Мы пабывалі каля помніка на месцы падпольнага райкома партыі, каля помніка загінувшым землякам.

Наш зорны паход запомніўся кожнаму з яго ўдзельнікаў. Мы не толькі выдатна адпачылі, але і сустракі з цікавымі людзьмі, даведаліся шмат новага аб чудоўным нашым краі і, самае каштоўнае, яшчэ раз сустрэліся з незабыўным подзвігам савецкага народа.

М. КАРПУК,
кіраўнік групы,
студэнт IV курса
факультета радыёфізікі
і электронікі.

● ТОЛЬКІ ФАКТ

АГІТПРАБЕГ ПА МІНШЧЫНЕ

КАМСАМОЛЬЦЫ ўсіх факультэтав універсітэта прынялі ўдзел у правядзенні агітацыйнага прафбугу, прысвечанага XXVI з'езду КПСС. Агітпрагада механіка-матэматычнага факультэта пабывала ў Дзяржынскім раёне, дзе выступіла з канцэртнай праграмай перад школьнікамі.

Студэнты ФПМ, члены лепшай універсітэцкай агітпрагады, кіруе якой асістэнт кафедры

тэорыі верагоднасцей Уладзімір Сячко, паказалі школьнікам Барысаўскага раёна дзве агітацыйныя праграмы: «Дом, у якім мы жывём» і «Дык будзем жа студэнтамі». У састаў агітпрагады ўвайшлі члены лектарскай групы факультета грамадскіх прафесій, якія падрыхтавалі да агітпрагбугу лекцыі па гісторыі КПСС.

З цікавымі кампазіцыямі выступілі агітпрагады біёлагі, фізікаў, філологаў і журналісткаў.

Т. САХАШЧЫК.

**СВЯТУ
ПРЫСВЕЧАНЫ**

шэраг мерапрыемстваў, распрацаваных партыйным бюро спеціфедры сумесна з камітэтам ДТСААФ БДУ імя У. І. Леніна. Гэта сустрэчы з ветэранамі Узброенных Сіл СССР, удзельнікамі Вялікай Айчыннай вайны, Героямі Савецкага Саюза і Героямі Сацыялістычнай Працы, экспкурсіі ў музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і музей ЧБВА. Для студэнтаў будуць прачытаны лекцыі аб міжнародным становішчы, гісторыі Узброенных Сіл краіны. Асобае месца адводзіцца спаборніцтвам па ваенна-прыкладных відах спорту: кулявой стральбе, радыёспорту. У іх прымуць удзел зборныя каманды факультэтав.

**...ВЫСТУПЛЕННЕ
АГІТБРЫГАД**

беларускага аддзялення філалагічнага факультэта. Самадзейныя артысты — частыя гості працоўных калектываў сталіцы і вобласці. Імі падрыхтаваны цікавыя сцэнары на геройка-патрыятычную тэму па творах беларускіх пісьменнікаў. На днях агітпрагада выступіла з канцэртам, прысвечаным Дню Савецкай Арміі і ВМФ, перад рабочымі саўгаса «Беларускі» Вілейскага раёна. Наступная сустрэча — з курсантамі ваенна-вучылішча.

...ТЫДЗЕНЬ СУСТРЭЧ

з ветэранамі вайны і працы, які праходзіць на хімічным факультэце. Перад студэнтамі першых-чацвёртых курсаў выступяць намеснікі сакратара партбюро факультэта Б. А. Сяргунін, палкоўнік у адстаяці Ф. Ф. Церашонак, які ваяваў у батарэі славутых «каючоў». Усяго адбудзеца больш дваццаці такіх сустрэч. Завершыцца тыдзень святочным вечарам.

Пад кіраўніцтвам члена партбюро факультэта, адказнага за ваенна-патрыятычнае выхаванне М. Р. Рафальскага, афарамляецца стэнд, прысвечаны Савецкай Арміі, абраўляеца на гляднай агітация.

**...КАНФЕРЭНЦЫЯ
ЧЫТАЧОУ**

на географічным факультэце па кнізе С. А. Аслёзава «Если не мы, то кто же?». На ёй выступілі Герой Савецкага Саюза Р. Н. Мачульскі, аўтар кнігі, студэнты.

А. ЛАЗОУСКІ.

ПАСКАРЭННЕ

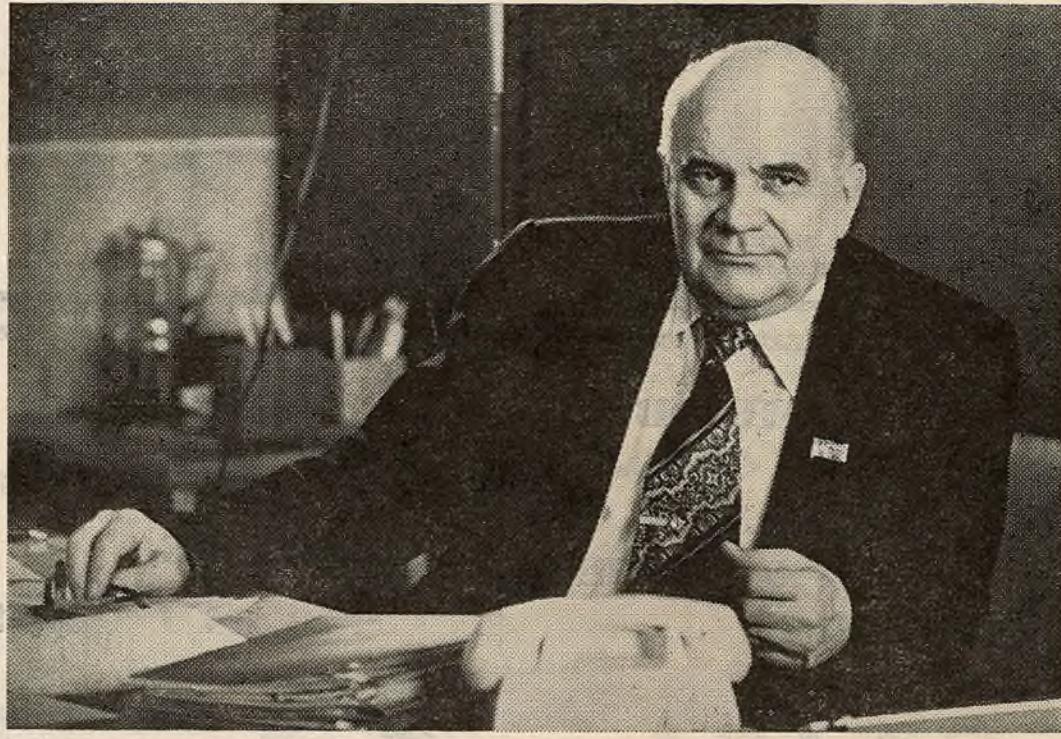
ПРЫ ПЕРШАЙ СУСТРЭЧЫ ён стварае ўражанне не толькі вельмі засяроджанага, але нават і супровага чалавека, якога адварылі ад справы. Строгі, патрабавальны позірк быццам падганяе. Але не паспяваецце вы да канца сформуляваць сваю думку, як гэтыя энергічныя, пранізлівія вочы ўжо ацанілі яе, і зневесне непреступны твар можа так нечакана змяніць шырокая ўсмешка... Потым пераконваешся, што і разгледзець характар гэтага чалавека адразу таксама не проста. Паспешлівая ацэнка яго слоў, паводзін, учынкаў можа аказацца памылковай.

Уладзіміра Аляксеевіча Белага прадстаўляць не трэба. Ён чалавек вядомы і ў нашай рэспубліцы, і ў краіне, і з мяжой. Рэктар Беларускага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга дзяржаўнага універсітэта імя У. І. Леніна, віцэ-прэзідэнт Акадэміі навук БССР, акадэмік АН БССР, заслужаны дзеяч науки і тэхнікі БССР, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі рэспублікі... Чалавек, які пачынаў працоўную дзейнасць перавозным кагарагам, потым у 1953 годзе арганізоўваў і адкрываяў Беларускі інстытут інжынераў чыгуначнага транспарту ў Гомелі, ствараў там жа — і «з нуля» — першы перыферыйны інстытут АН БССР — Інстытут механікі металапалімерных сістэм, быў першым рэктарам адкрытага ў 1969 годзе Гомельскага дзяржаўнага універсітэта, меў саме непасрэднае дачыненне да арганізацыі Гомельскага політэхнічнага інстытута... Ужо аднаго гэтага хапіла б на некалькі жыццяў. А грамадскія справы? Член Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, член экспернага савета ВАКа...

Я спытаў Уладзіміра Аляксеевіча, што паслужыла першаштуршком да яго заняткаў навукай?

— Такога яўнага штуршка — сустрэчы з вядомым вучоным, прачытанай цікавай кнігі — не было,— сказаў ён.— Проста з маленства халелася ведаць больш. Спасцігатъ новае потым стала ўнутранай патрэбнасцю. З адзнакай закончыў і школу, і інстытут, за пайтара года абараніў дысертацыю...

Гэтую прагу новага ён не можа наталіць і сёння ў свае амаль 60 гадоў. Зрабіць і спыніцца—проста не ў яго харктыры. Адзін з супра-

цоўнікаў універсітэта на маю просьбу прадаўжыць далей фразу: «Белы — гэта...» не задумаўчыся адказаў: «Белы — гэта пастаянны рух». І сапраўды, людзям, якія ведаюць Уладзіміра Аляксенавіча, нават уявіць цяжка яго спакойным — і ў будзённым жыцці (за рэзкім, парыстым рэктарам на калідоры іншы студэнт не ўгоціца) і тым больш — у навуцы. Тут імя Белага з'яўляецца вялікім аўтарытэтам у галіне фізікі і мэханікі палімераў, трывонікі і яе інжынерных прыкладанняў. Ён сфарміраваў і развіў новы навуковы кірунак па мэханіцы метапалімерных сістэм, які атрымаў высокую ацэнку савецкіх і замежных вучоных. Белы з'яўляецца аўтарам больш 500 навуковых работ і вынаходстваў, у тым ліку 8 манаграфій. Больши 60 навуковых работ ім надрукованы за мяжой, атрымана каля 20 патэнтаў. Яшчэ адна манаграфія вось-вось выходзіць у вядомым англо-амерыканскім выдавецтве «Пергамон Прэс». З навуковымі дакладамі ён выступаў

Японії, Італії, Францыі... Дарэчы, у Францыі Уладзімір Аляксеевіч удастоены двух ганаровых медалей. Белы — член некалькіх камісій і саветаў АН СССР і Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў СССР па навуцы і тэхніцы, старшыня савецка-англійскай камісіі па навукова-тэхнічнаму супрацоўніцтву ў галіне трывобонікі... Упершыню ў гісторыі Акадэміі навук краіны на перыферыі — у Гомелі — пачаў выходзіць усесаузны часопіс АН СССР і АН БССР «Трэние и износ». Ён перакладаецца, у прыватнасці, у ЗША і распаюсюджаецца ва ўсім свеце. Галоўным рэдактарам, безумоўна, стаў Белы. Лепшага сведчання актуальнасці і важнасці даследаванняў, што праводзіцца тут Уладзімірам Аляксеевічам і яго вучнямі, знайсці цяжка.

І вось БДУ — флагман вышэйшай школы рэспублікі.

Сёння тут працуе і вучыцца каля 24 тысяч чалавек, у тым ліку больш чым 100 дактароў навук, прафесараў, больш чым 800 кандыдатаў, дэнтаў з 62 краін свету. Навуковы дыялязон — ад старажытнаславянскай мовы да яздернай фізікі. Як паскорыцы абароты гэтага складанага механізма (а Белы быў перакананы, што паскарараць трэба, каб Беларускі ўніверсітэт займаў перадавыя пазіцыі ў краіне)? Трэба сказаць, што новы рэктар прыйшоў у даволі складаны перыяд развіцця БДУ. Рэзервы колькаснага росту яго — стварэнне, напрыклад, новых факультэтаў —былі ўжо ў многім вычарпаны, трэба было рабіць упор на рост якасны. Усё вастрэй паўставалі праблемы набору, спецыялізацыі, размеркавання, якія раней не патрабавалі столькі ўвагі.

кладна на 200 тысяч рублёў. Для універсітэта гэта зусім невялікая сума. А вось эканамічная эфектыўнасць ад асвяення распрацоўк вучоных БДУ на вытворчасці ўзрасла за год з 8 мільёнаў рублЁў да 23. Сказаць, што гэта рэзкі скачок, значыць, ужыць, бадай, запішне сціплы эпітэт.

— Ми, безумоūна, знайшли і прымусілі дзейніцаць многія резервы,— расказвае прарэктар па навуковай работе, дацэнт І. П. Зяцькоў. — Хачу падкрэсліць толькі адзін. Не было таго месяца, каб на рэктараце ці на нарадзе не абыякоўвалі работу аддзелаў навукова-тэхнічнай інфармацыі, укаранення, патэнты-ліцэнзійнай службы. Я непасрэдна курырую гэтыя падраздзяленні, але ўшыра скажу, што не ставіў перад імі столькі пытанняў, колькі Уладзімір Аляксеевіч. Для яго тут не існавала дробязей, ён «улазіў» ва ўсё.

Віцэ-прэзідэнт АН БССР Белы добра ведаў, што асноўныя пастаўшчык кадраў у Акадэмію навук — універсітэт. Большасць вядучых вучоных тут — выпускнікі БДУ. У той жа час без адчувальнаага ўплыву даследчыкаў акадэміі на навукова-педагагічныя працэс, без выкіравання багатай лабаратарна-эксперыментальнай базы акадэміі ва ўніверсітэце практична немагчыма падрыхтаваць маладых спецыялістаў, асабліва цяпер, калі патрабаванні да іх імкліва растуць. Менавіта таму рабтар так мног ўвагі ўдзяляе ўмацаванню ўсебаковай арганічнай сувязі універсітэта з Акадэміяй навук рэспублікі. У гісторыі акадэміі і універсітэта яшчэ николі не было, каб кожны трэці акадэмік або член-карэспандэнт актыўна працаўваў у БДУ. І гэта, безумоўна, дae добры плён. У спаборніцтве сярод ВНУ краіны універсітэт апошнія два гады займае першыя месцы. Толькі за адзін мінулы год у БДУ атрыманы 204 аўтарскія пасведчанні на вынаходствы. А падрыхтоўка кадраў вышэйшай кваліфікацыі? Летась абаронена ў трэћы разы больш доктарскіх дысертацый, чым у папярэдні год. 70 аспірантаў і супрацоўнікаў універсітэта сталі кандыдатамі науку.

ТАК, для Белага ў любой справе няма дробязей (ён можа, напрыклад, траціць гадзіны свайго распісанага па мінутах дня на тое, каб знайсці кас-

Так, для Белага ў любой справе няма дробязей (ён можа, напрыклад, траціць гадзіны свайго распісанага па мі-

Істотны ўплыў на рост актыўнасці і баявітасці камса-мольскай арганізацыі мелі тыя абставіны, што многія студэнты з'яўляліся былымі франтавікамі і партызанамі. У 1945-46 навучальным годзе, напрыклад, з 895 студэнтаў 121 быў дэмабілізаваным афіцэрам і салдатам, а 76—удзельнікамі партызанскага руху. У 1947-48 навучальным годзе з 1.300 студэнтаў больш 300 з'яўляліся былымі франтавікамі і партызанамі.

ВАЖНЫМ ЭТАПАМ, які падрыйхтаваў сёnnяшнія дасягненні ў навукова-педагагічнай і ідэйна-палітычнай работе, з'явіўся перыяд аднаўлення і паславаеннаага будаўніцтва і развіцця Белдзяржуніверсітэта. Калектуў нашай старэйшай у распабліцы вышэйшай навучальнай установы ўнёс важкі ўклад у справу адраджэння зруйнаванай вайной народнай гаспадаркі, у развіццё навукі і культуры, у будаўніцтва развітога сацыялізму ў краіне.

Ва ўладкаванні вучэбнага працэсу і стварэнні для гэтага больш спрыяльных умоў важную ролю адыграла камсамольская арганізацыя універсітэта. Яе ўпłyў на паліпшэнне вучэбнай, палітыка-выхаваўчай і культурна-масавай работы хутка ўзрастаў. Расла і колькасць камсамольцаў. У 1948 годзе камсамольская арганізацыя налічвала 806, у 1951 — 1.657, а ў 1954 годзе — 3.296 члену.

тыунасці і баявітасці камса-
мольскай арганізацыі мелі тыя
абставіны, што многія студэн-
ты з'яўляліся былымі франтаві-
камі і партызанамі. У 1945-46
навучальным годзе, напрыклад,
з 895 студэнтаў 121 быў дэма-
білізаваным афіцэрам і салда-
там, а 76—удзельнікамі парты-
занскаага руху. У 1947-48 наву-
чальным годзе з 1.300 студэн-
таў больш 300 з'яўляліся бы-
лымі франтавікамі і партызана-
мі.

Для паляпшэння навуковай, вучэбнай і грамадской работы важнае значэнне мела аднаўленне універсітэтскай бібліятэкі. Толькі з лістапада 1944 па красавік 1945 года яе кніжны фонд павялічыўся з 12 да 41 тысячы экзэмпляраў. У 1948 годзе ён складаў ужо 100 тысяч кніг і часопісаў, а да пачатку 1955 года яна стала адной з буйнейшых у рэспубліцы. Яе фонд перавысіў чвэрць мільёна кніг і часопісаў, а колькасць чытаючоў дасягнула 4 тысяч. Бібліятэка наладзіла сувязі з 460 навуковымі і навучальными інститутамі, з буйнейшымі бібліятэкамі ўсіх саюзных рэспублік і краін сацыялізму. Яна аказала вялікую дапамогу рэктарату, партыйнай і камсамольскай арганізацыям у паляпшэнні вучэбнай і ідэйна-выхаваўчай работы. У сваю чаргу грамадская арганізацыі ўсімерна садзейнічалі паляпшэнню работы бібліятэкі і ўзмацненню яе уплыву на вучэбны працэс.

У другой палове 40-х гадоў сярод лепшых камсамольскіх груп універсітэта была камсамольская арганізацыя II курса

аддзялення журналісткі (камсорт М. Глушанкоў). Група з'явілася ініцыятарам шэфства над камсамольскай арганізацыяй абутковай фабрыкі імя Тэльмана. На IV курсе гістфака (камсорт Т. Сушкова) дзякуючы добрай камсамольскай рабоце большасць студэнтаў сталі выдатнікамі вучобы, мелі пастаянныя грамадскія даручэнні, актыўна ўдзельнічалі ў грамадскім жыцці факультэта і універсітэта.

Шмат цікавих навукових, палітика-выхаваучих і культурно-масавих мерапропромства праводзілася на ўсіх факультэтах. Як сведчаць пратаколы камсамольскіх бюро і сходаў факультэтавых гадоў, у 1948-49 навучальным годзе, напрыклад, на філалагічным факультэце было створана 13 навуковадаследчых гурткоў, якія ахоплівалі каля 300 студэнтаў. Члены гурткоў зрабілі 50 навуковых паведамленняў.

У СНЕЖНІ 1949 года адбываўся партыйны сход універсітэта, на якім абліяркоўваліся мерапрыемствы па выкананні пастановы Мінскага ГК КП(б) аб кірауніцтве партыйнай арганізацыі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна палітыка-масавай работай. Сход удзяліў вялікую ўвагу партыйнаму кірауніцтву работай камітэта камсамола ўніверсітэта і камсамольскіх арганізацый факультетаў

тэтаў, адзначыў неабходнасць непасрэднага ўдзелу маладых камуністаш у рабоце камсамола БДУ з мэтай узмацнення яго ролі ў барацьбе за павышэнне паспяховасці і паляпшэнне палітыка-выхаваўчай і культурна-масавай работы сярод студэнтаў.

Важнюю ролю у паліяпшэнні дзейнасці грамадскіх арганізацый БДУ адыграла пастанова ЦК КП(б)Б ад 3 чэрвеня 1952 года «Аб работе Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна». Пастанова паставіла канкрэтныя задачы і намеціла шляхі ўдасканалення ўсёй грамадской работы ва ўніверсітэце.

Дзякуючы сумесным намаганням рэктарата, партыйнай, камсамольскай і прафсаюзнай арганізацый з году ў год расла паспяховасць студэнтаў і камсамольцаў, трывалымі становіліся веды, мацнела працоўная дысыпіліна.

Дуная дысцяліна.
Хуткаму росту паспяховасці студэнтаў па спецыяльных і грамадска-палітычных навуках у многім садзейнічала дзейнасць навуковага студэнцкага таварыства. Яно пачало стварацца ў БДУ яшчэ восенню 1947 года і ўжо з вясны наступнага года шырока разгарнула сваю работу. Гэта з'явілася рэальным крокам па выкананню рашэння XV з'езда камсамола Беларусі. «З мэтай разгортвання навуковай і творчай ра-

боты студэнтаў,— гаварылася ў рэзалюцыі з'езда,— неабходна ствараць навуковыя і тэхнічныя гурткі, навуковыя студэнцкія таварыствы, праводзіць канферэнцыі, прысвячаныя дасягненням савецкай і сусветнай науки і тэхнікі, літаратуры і мастацтва». Патрэбна сказаць, што праз пяць год ужо адзначалася, што навуковая работа студэнтаў за апошнія гады значна палепшылася. Гэта цалкам датычала і Беларускага дзяржаўнага ўніверсітата.

Вясной 1948 года адбылася першая пасля вайны студэнцкая канферэнцыя. На ёй быў заслушаны шэраг дакладаў, многія з якіх мелі практическое значэнне.

Колькасць і якасць студэнціх работ хутка раслі. У 1950 годзе, напрклад, на гарадскі агляд студэнціх работ універсітэт прадстаўіў 15 работ, у 1951 годзе — 36, а ў 1953 годзе ўжо 112 работ. 49 з іх быў аднесены да першай і 51 да другой катэгорыі. Яны з'яўліся самастойнымі навуковыми даследаваннямі. У 1954 годзе са 180 студэнціх навуковых работ, прадстаўленых на гарадскі агляд, 70 было адне-

сена на першай катэгорыі.
ЗНАЧНУЮ ролю ў камуністычным выхаванні студэнтаў адыграў насценны друк факультэтама, курсаі і груп. Масавае развіціё насценнага друку, адносяцца к канчи-

цюмы для універсітэцкага танца-
вальнага ансамбля і апаратуры для
музыкантаў), але яны, гэтыя «дро-
бязі», разам з тым не засланяюць
ад яго і перспектыву. Знаёмыя із
калектывам, новы рэктар у кар-
откі тэрмін змог распрацаўці
матэматычны мадэлі універсітета
і яго падраздзялення, дзе былі
дакладна вызначаны ўсе аспекты
дзейнасці — ад мастацкай сама-
дзейнасці да навуковых даследо-
ванняў.

Новы падыход да ацэнкі работы
падраздзялення універсітэта вы-
явіў шмат рэзэрваў. Цяпер, нагляд-
на бачыць тэндэнцыі, можна было
цвяроза вызначыць перспектывы.
І калі мне потым гаварылі,
што Белы да любой справы пад-
водіць навуковую аснову — да-
кладна планаванне, прагніза-
ванне — перш за ёсё ўспаміна-
ся многія дзесяткі папак з графі-
камі ў скупа абстаўленым рэктар-
скім кабінэце.

Уладзімір Аляксееўіч наогул
умеет паглядзець на прывычнае
свежымі вачымі.

— Да нашай вялікай радасці, —
гаворыць загадчык кафедры бела-
рускай мовы, прафесар Л. М. Ша-
кун, — рэктар, прастаўнік прыро-
дазнаўчых навук, прайдуўшы вялі-
кую ўвагу да гуманітарных і, у
прыхватнасці, да беларускай філа-
логіі. Ён глыбока перакананы, што
філагічны факультэт павінен
стасць адным з важнейшых, якія
у многім вызначаюць твар універ-
сітэта. Адстасць у філагії, гаво-
рыць ён, горш, чым у фізіцы, бо
тут за нас ніхто не зробіць. Цяпер
з дапамогай Уладзіміра Аляксее-
віча мы збіраемся адкрыць на
факультэце першыя навуковыя
лабараторы.

— Не так даўно, — расказвае
У. А. Белы, — мне давялося ля-
таць на Філіпіны, на Манілу, на чар-
говыя кангрэс Міжнародной аса-
цыяцыі універсітэтаў. Сабралася
700 рэктараў больш чым са ста
краін. Палеміка ішла пра адку-
цу ў будучага, якой культуры дамініраваць — гуманітарнай або
тэхнічнай? Я выступаў і выступаю
за гуманітарную. Кажуць, нас
чакае эра робатаў. Але ж без гу-
манітарнай культуры чалавек сам
стане робатам.

Белы здаўна любіць і ўмее за-
глідзіць у будучыню. Дэвіз «Кож-
ную навуковую распрацоўку — на
ўзровень вынаходства, кожны ву-
чоны — вынаходнік», народжаны
у Інстытуце механічнай металапалі-
мерных сістэм, якім кіраваў заслу-
жаны вынаходнік рэспублікі У. А.
Белы, цяпер шырокі падхоплены
даследчыкамі ўсёй краіны. А яго
энергіі, ініцыятывы ў дасягненні

намечанага хапіла б, напэўна, на-
траіць. Адзін толькі прыклад. Па-
рашэнню ЦК КПБ і Савета Мініст-
раў БССР, якія прайдуўшыя ўя-
вікія клопаты, аб развіціі БДУ, на-
мечана будаўніцтва яго на новай
пляцоўцы. Сёння рэктар заняты
шматлікімі праблемамі, звязанымі
з праектаваннем і ўзядзеннем
новага універсітэцкага гарадка на
Ленінскім праспекце паміж абсер-
ваторыяй і акадэмічным гарадком.

ДАВЯЛОСЯ аднойчы пачуць
такое: «У Белага мільён
праектаў і ўсе реальныя». Наконт
мільёна спрачаца не будзе,
а вось што работы ён задае
у ўсіх горы, то гэта так. Толькі па-
сплюй круціца. І ўзнікае пытанне:
а ці не падаўляе ён, не падмі-
нае пад сябе сваёй энержіі і іні-
цыятывой ідзі іншых?

— З Белым, канешне, нялёгка
працаўцаць, — гаворыць кандыдат
гісторычных навук П. І. Брыгадзін,
які зусім нядаўна быў сакратаром
камітэта камсамола БДУ, а
цяпер пераведзены ў ЦК ЛКСМБ,
— першыя месяцы я, шчыра кажу-
чу, ніяк не мог набраць яго тэм-
пу, не паспяваў. Ён не выпускаў
мяне з-пад жорсткага кантроля. А
потым атрымалася ў нас адно-
мерапрыемства, другое — і кант-
роль быў зняты. Цяпер ужо я хад-
жу да рэктара са сваім прыданым.
Разумееце, ён не церпіц
людзей пасіўных, механічных вы-
кананіц, якія адбываюць службу.
Такія ніколі не спрацуваць з Бе-
лым. А калі ты гарыш справай —
рэктар будзе на твайм баку. У
сплаборніцтве па студэнцкай наву-
цы універсітэта заняў першое месца
сіядор ВНУ краіны, а зводны
будаўнічы атрад — першое месца
у рэспубліцы ў леташнім працоў-
ным семестры... І ва ўсіх справах
молодзі, якія поспехах не апошняю-
роля рэктара.

Да моладзі Белы ўвогуле адно-
сіца з вялікай сімпатыяй. Даклад-
ней, ён робіць на яе галоўную
стайку! І моладзі ніколі яго не
падвадзіла. З трывама ўчарашні-
мі студэнтамі ён пачынаў гісторыю
шырока вядомага сёння ў нашай
краіне і з мяжой Інстытуту ме-
ханікі металапалімерных сістэм. У
Белага склалася ўжо прызнаная
навуковая школа («Трагедыя вучо-
нага, гаворыць ён, — пакінуць
пасля сябе пустое месца») — амаль
40 кандыдатаў, 4 дакторы навук.
Большасць з іх ён ведае яшчэ з
дзесятага класа.

— Пры поўнай — маральнай і
матэрыяльнай — падтрымкы рэк-
тара, — гаворыць І. А. Рабчынская,
член парткома універсітэта, канды-
дат філагічных навук, стар-
ши выкладчык кафедры рускай
і беларускай мовы, — пакінуць
пасля сябе пустое месца! — амаль
40 кандыдатаў, 4 дакторы навук.
Большасць з іх ён ведае яшчэ з
дзесятага класа.

— Пры поўнай — маральнай і
матэрыяльнай — падтрымкы рэк-
тара, — гаворыць І. А. Рабчынская,
член парткома універсітэта, канды-
дат філагічных навук, стар-
ши выкладчык кафедры рускай

і беларускай мовы, — у БДУ прайшлі працана-
ваныя намі два рэспубліканскія
студэнцкія конкурсы — палітыч-
най песні і палітычных праграм, —
дзе былі гості з Масквы, Ленін-
града, Кіева, Адэсы, і бальных
танцаў.

Дробязі? Але мы ўжко бачылі,
што для Белага дробязі няма.
Ён усюды зважае і імкнецца
падтрымка, вылучыць ініцыяты-
вую моладзь, бо гэта таксама ра-
бота на перспектыву, на заўтраш-
ні дзені універсітэта. Сёняшнія
ажыўлення работы ўсяго універ-
сітэта наўрад ці можна было б да-
біцца толькі адной энержіяй. Бе-
лага, без разбуджанай ініцыя-
тывы знізу. Рэктар прывык шыро-
ка прыцягваць грамадскасць да
амеркавання любых пытанняў
жыцця універсітэта, інфармаваць
увесь калектыв аб прынятых ра-
шэннях...

«А ці не падобны Белы на вядо-
мага па літаратуре, ды і не толькі
на ёй, Чашкова, які ведаў спрабу
і нічога, акрамя яе?» Ва універсітэ-
це давялося пачуць і такое. Сам
Уладзімір Аляксееўіч я бы был
знатак падкінуў аргумент у карысыць
гэты думкі. Калі я спытаў, як ён
адносіцца да выказвання вядомага
вучонага-батаніка М. І. Вавіла-
ва «Работа і ёсьць асабістасць жыц-
ця», Уладзімір Аляксееўіч не раз-
думваў ні секунды:

— Поўнасцю падтрымліваю! Я
і не ведаю іншага жыцця, акрамя
работы! Устаю ў 5 раніцы, у 6 я
ужо за пісъмовым столом, бо
толькі гэты час магу прысвяціць
навуцы, а потым да дзесяткі веча-
ра — універсітэт, ды дадому яшчэ
прыхопліваеш поўны партфель
папер...

Сёня пра кіраўніка, які знаходзіцца на рабоце па 12 гадзін,
сталі модным пісаць, што ён не
умее так, як трэба, арганізаваць
свую працу. Я не бачу яшчэ ча-
лавека больш арганізаванага, чым
Белы. То, што ён паспявае зра-
біць за дзень, іншаму хапіла б на-
тыдзень. Проста ён прывык браць
на сябе трайны груз. І атрымлівае
задавальненне, калі яго паднімае.
Чым большы — тым большае. Але
адна справа — сам Белы. І зусім
іншая — ці не навязвае ён другім
гэты дэвіз, які можна і не пры-
несьці?

— Я таксама, — згаджаецца І. П.
Зяцкоў, — часта затрымліваюся
на вечерах, але зусім не па зага-
ду Белага. З ім простица цікава
працаўцаць, ён можа так захапіць
справай, што сам сабе ставіш усё
новыя і новыя задачы. І я ведаю,
што гэта ж адчуваюць і многія ін-
шыя.

Мне расказвалі такі выпадак.
Быў канец года, самая «запарка».

У рэктара намячалася важная на-
рада. Адзін з адказных супрацо-
ўнайкаў універсітэта тады хварэў,
але, даведаўшыся пра яе, прый-
шоў са сваім паперамі. І хоць ён
быў вельмі патрэбен, рэктар не
дазволіў таму прысунтніца —
«Праправіцца, тады прыходзьце».

Гэта таксама штышок да стылю
Белага.

— Уладзімір Аляксееўіч бачыць
у чалавеку не толькі дзяловыя
касці, але і яго патрэбы, — гаво-
рыць сакратар парткома універ-
сітэта дацент М. Г. Елісеев. — Пла-
гілізіце нашы прафесарскія пакоі.
Яны створаны ўпершыню, па іні-
цыятыве рэктара. Тут можна пад-
рыхтаўцаць да чарговай лекцыі,
адпачыць у перапынку. А склада-
ная праблема месці да здзічальных яс-
лях і садах? З дапамогай Белага
яна ўжо ў асноўным вырашана. А
колькі зрабіў ён, каб палепшыць
жыліўшыя ўмовы супрацоўніку і
студэнту! Здаецца новы жылы
дом, сёлета пачнёцца будаўніцтва
спартыўнага комплексу і інтэрна-
та... Любога супрацоўніка Белы
стараецца асабіст павіншаваць з
юбіліем, а калі не выпадае, то
вечарам абавязковы пазоніці да-
дому, перадасць віншаванні сям'і...
Ён заўсёды тварам да людзей, а
такая ўгаря стварае яшчэ большы
стымул да работы.

АМАЛЬ усё жыццё Уладзімір
Аляксееўіч працаўваў адрэзу
на дзвюх работах. Застава-
чыся, напрыклад, дырэктарам ака-
дэмічнага інстытута на грамадскіх
асноўах, быў рэктарам Гомель-
скага універсітэта, а затым ві-
цэ-предзідэнтам АН БССР. Так гэта і
цяпер. Спалаuchaючи работу на не-
калькіх пасадах, Белы ніколі не
атрымліваў дадатковай аплаты. І
тут хочацца прывесці вытрымку з
юбілейнага нумара часопіса «Век
ХХ і мір».

Тут у ліку найбольш буйных

укладчыкаў у Фонд міру называлі-

ся «пісменнікі Канстанцін Сіма-

наў і Аляксандар Чакоўскі, пээты

Сяргей Міхалкоў і Роберт Раж-

дзевінскі, вядомыя публіцыст

Юрый Жукаў, акадэмік Уладзімір

Белы, народныя артысты СССР

Людміла Зыкіна і Сяргей Абра-

зоў.

...Запомнілася адна фраза, па-

чатуцца ва універсітэце: «Паскарэн-

не Белага». А што — добра пры-

кемчана! Сапраўды, не простира-

рух, не простирае паспяховай.

За гэты час універсітэт падрыхта-

ваў 273 педагогі, 130 юрыстаў,

125 эканамістуў, 120 урачоў.

ЛЕТАПІС БДУ

1926 год

20—25 верасня

Ва універсітэце адбылася
Усебеларуская літаратурна-лінг-
вістычна канферэнцыя.

1 каstryчніка

Пастановай Наркамасветы
БССР з універсітэцкай біблія-
тэкі вылучана ў самастойную
адзінку Дзяржаўная бібліятэка
БССР. (Зараз бібліятэка імя
У. І. Леніна).

31 каstryчніка

У актавай зале універсітэта
адбылося ўрачыстае пасяджэн-
не, прысвечанае 25-годдзю на-
вукова-педагагічнай дзейнасці
прафесара У. І. Пічты. Юбіля-
ру прысвоена ганаровая званне
заслужанага прафесара БССР.

5 лістапада

У актавай зале універсітэта
адбыўся першы выпуск 152 сту-
дэнтаў медыцынскага факульте-

тэта.

Снегань

Заключаны дагавор аб сацы-
ялістычным сплаборніцтве паміж
педфакамі Беларускага, Ніж-<

РУЖОВЫЙ РАНАК

VLADIMIR SEMENCHIK,
студент журфака

Последние снега
стекают с крыш калелью.
Последняя печаль
стекает по ресницам.
Как будто невзначай
мне девушка приснится,
Но только я лицо
запомнить не успею.
Как будто невзначай
ее искать я буду
по запаху волос,
по утренней улыбке...
А времени смычок
сыграет жизнь на скрипке.
... Лишь белые снега
разбросаны повсюду...

В ПОЕЗДКЕ

Как здорово,
что, проплывая мимо,
уходит все
за горизонта нить.
Как здорово,
что жизнь необъяснима,
и почему —
вовек не объяснить.

Мельканье, мельканье
вокруг и внутри.
Весь мир — карусель.
Ненавязчивы тени.
Мельканье солнца.
Багровость зари.
Мельканье слов
по хрустальным ступеням.
Мельканье надежд,
отгоревших давно,
невнятной тоски,
полусна, поцелуев,
на диво бессвязных
кадров кино,
отснятых
на память пленку живую.

ТАМАРА ГАСЦІЛОВІЧ,
студентка геофака

Восень! Чаму ты мне так
чаруеш?
Добра чаму мне заўсёды з
табой?
Можа таму, што са мною
сумуеш,
Можа таму, што ты плачаши
са мной.
Сэрда баліць па кахані
мінульм.
Ты ж забярэш гэтую цяжкую
боль.
Подыхам ласкавым, мілым і
чулым
Выцераш слёзы ты роднай
рукой.
Даждык загоіць сардечныя
раны.
Ветрык карону мне з лісця
спляце.
Дуб, што стаіць, бы святочна
прыбраны,
Звонкую песню спле для
мене.
Восень! Але каб магла ты на
крыллі
Тое каханне назад мне
вярнуць,
Мы бы з табою навек
падружылі...
Толькі б мне голас кахання
пачуць.

Дорога засыпана снегом,
Как солнечным светом,
Который замерз,
По холодному небу летая.
Мы едем. Над нами
склоняются
Черные ветви,
С кабинами пресветлое чудо
сметая.
Дорога засыпана снегом,
Как светлой печалью
Святая святых одиночества
В мякком сиденьи.
Полет бесконечен,
И верится в то, что случайно
Почти невесомых пушинок
паденье.
Дорога засыпана снегом,
Как горе слезами,
Как смехом веселья...
Когда от сравнений устану,
Я выйду наружу,
Почувствую — снег осязаем,
И первость зимы поцелую
сухими устами.

...І зноў пасля карот-
каї адлігі заляпіў снег
ледзяныя «раскаткі» на
трапуарах. І зусім не
лёгенькія сняжынкі
вальююць у паветры—
бляюткі камякі забі-
ваюць вочы, прыму-
шаючы прахожых ви-
сока паднімаць кауні-
ры і хавацца ад раз'ю-
шанага лютаўскага
ветру.

АЛЕ ВОСЬ РАДАСЦЬ —
зноў апранулася ў зі-
мовы футра невялікай
горка за домам, якая ў
час адлігі пачала было
распранацца і падста-
віла цепламу сонеіку
пабурэўшы лоб з рэдкі-
ми кусцікамі рыжай мі-
нулагоднай травы. Хто
з санкамі, хто з лыжа-
мі, а хто і так, сам па
сабе. Ім надвор'е — не
перашкода. Толькі б
мама радзея паглядва-
ла у акенца ды не кли-
кала раз-пораз дадо-
му...

А ГОРКА ЗА ГЭТЫ ЧАС
КРЫХУ НЕЗНАЕМАІ СТА-
ЛА. И НЕ ТАМУ, ШТО АД-
ВЫКЛІ АД ЯЕ — НЕ! КАЛІ
ТУТ ЯШЧЭ БЫЛО АДВЫК-
НУЦЬ?

НИХТО НЕ КАТАУСЯ З
ЯЕ — ВОСЬ ШТО. РАУНЮТ-
КАЯ, НІ СЛЯДОЧКА НА ІСК-
РЫСТАЙ ПАВЕРХНІ. КА-
МУ Ж ПАЧЫНАЦ? ХТО
АДВАЖЫЦЦА? ПЕРАМИНА-
ЮЦЦА З НАГІ НА НАГУ,
АДЗІН АДНАГО ПАДБА-
ДЗЁРВАЮЦЬ...

Тишина простого снегопада
Вдруг заставит вслушаться
в неё,
Словно позабытая эстрада
Музыку неслышную прольет.
И, внимая мгле переживаний,
Порожденных этой тишиной,
Ты идешь, идешь между
рядами,
Постиная снежный шар земной.

Пыль веков, торжественно
снижаясь,
Медленно ложится на него,
И следы былье обнажает
Музыки святое колдовство.
Раздвигает мирозданье стены,
На песчинке маленькой —
Земле—
Ты дойдешь до позабытой
сцены
С первою морщинкой на челе.

Покрылись снегом тополя
И плачущие ивы.
И стала, побелев, земля
Нарядней и красивей.
Но почему-то теплые глаза
С морозом не хотят
сродниться,
И замерзает чистая слеза,
Не успевая вниз скатиться...

АЛЕСЬ ЦВЯХ,
студент журфака

БАЛАДА

Знікалі з часам гарады.
Марцвелі непрыкметна мовы.
Вось археолаг малады
зняў слой пяску, што спаў
гады,
і ўбачыў на табліцы
словы...
Калісці біла тут жыццё:
цары, качэунікі, рабыні...

ПРА МОВУ

Цяпер — пясок і забыццё,
вятроў самотна выці.
Ды спéка мёртвае пустыні.
Расшыфраваўшы надпіс той
здзівіліся ўсе думкам

новым...
І стала мова зноў жывой,
і крыху мудрасці свай
дала нашадкам невядомым.

СЕЙБІТЫ

Узносіцца мой зорны сум
уясь,
да лесу, дзе бяроз блеє
выраз...
да рос на полі, дзе я рос і
вырас,
і марыў дарасці да зор каліс.
Мой лес не той — яго сушняк
аплёт,
але не будзе лес трываць
бясконца;
імжу працяўшы жнівеньскіх
палёў,
падлесак рве палон замшэлых
пней

Рыгору Барадуліну
і цягнецца да воблакаў і сонца.
Быльнёг пасох — палі яго, палі..
Палі вясной заўжды рунець
павінны...
І сейбітам не муляць мазалі,
ды пылам густа пудраны
спіны.
Пажухлы жнівень росіць
сенажаць,
і сейбіты, каб каласіла жыта,
варочаюць са звычай дзён
пражытых
каменне з ніу —
вясною засяваць...

ЛІЛІЯ МАТУСЕВІЧ,
студентка філфака

У шуме ветру снежныя напевы,
У крышталёвых бочіках зіма.
Ходзіе ў небе белай каралевай,
Сее хрусткі снег рукой сама.
Як ляціць сняжынкі — тонка
звоніць,
Ткуць бляюткі з блёсткамі
радно.
То пазёмкай-плаццем вее ў
гонях,
Вее нават за твайм акном.
У ліловым мрое на золку
Крэпіць ледзяшы зіма да дрэу.
У соснах — хрызантэмы, не
іголкі.
Колькі вецца інеем убярэ!
З чарадзейкай ў полі ёць
спаканні,
Калі пракладзеш ты там
лыжню —
Будзеш з каралеваю кахання
Ля надзеі блакітнага агню!

АЛЛА МАЗАЛЕВСКАЯ,
студентка истфака

Просто ты. И просто осень.
Просто желтые цветы.
Просто, как-то днем ушедшими
Разошлись без суеты.
Просто я одна осталась.
Просто ты теперь с другой.
И кружится дней разлука
Над моей головой.
Просто я чуть-чуть печальна,
И во мне все тот же свет,
Что зажег ты в день наш

первый.

Но ведь ты не просто, нет!

**
Осенью ясной и строгой
войду в тихий лиственный лес,
где запах последнего гриба,
где легкость струится с небес,
где контур осин и березок
так тонок, прозрачен и чист,
что в светлом пространстве
далеком
увидишь, как падает лист,
где сердце открыто и чутко
к любому движению души.
Отметишь, что осень уходит,
и дальше идешь по тиши.

А ТУТ САМЫ МАЛЕНЬКІ
НЕЧАКАНА — НАПЕРАД. И
БЕЗ САНАК НАВАТ. И НА
МАЦІ НЕ АЗІРНУУСЯ. РАЗ-
БЕГСЯ — ДЫ УНІЗ. КРЫ-

ХУ, МОЖА, И СТРАШНА, А
ЯШЧЭ БОЛЬШ — ВЕСЕЛА.
ХТОСЦІ Ж ЗАУСЕДЫ ПА-
ВІНЕН БЫЦЬ ПЕРШЫМ...

Фотаэцюд В. Шачака.

